

ÜNİVERSİTE ADI
ENSTİTÜ ADI
ANABİLİM DALI ADI

EVİLİ ÇİFTLER ARASINDAKİ CİNSEL DOYUMUN VE CİNSEL
DOYUMUNA BAĞLI OLARAK ORTAYA ÇIKAN CİNSEL
BOZUKLUKLARIN SOSYO KÜLTÜREL FARKLARA GÖRE
İNCELENMESİ

HAZIRLAYANIN İSMİ

ÇALIŞMA TÜRÜ

DANIŞMAN

TARİH

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
ÖZET	3
GİRİŞ.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1.Cinsel Doyum	6
1.2.Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler	7
1.3.Cinsel Bozukluklar	10
1.4.Cinsel Bozukluklar ve Sosyo Kültürel Değişkenler	11
1.4.1.Kültür ve Cinsel Davranış	13
1.4.2.Cinsel İşlev Bozukluğunun Kültürel Epidemiyolojisi	14
1.4.2.1.Batı	14
1.4.2.2.Afrika.....	15
1.4.2.3.Asya	15
1.4.3.Cinsiyet Pozitifliği ve Cinsiyet Negatifliği	16
1.4.4.Cinsiyet Roller ve Cinsel İşlev Bozukluğu	16
1.4.5.Kültür, duygu ve cinsel işlev bozukluğu.....	17
SONUÇ ve ÖNERİLER	18
KAYNAKÇA.....	20

ÖZET

Çalışmayı Yapan Ad-Soyad
Çalışma Sayfa Sayısı

Sağlıklı aileleri olmayan hiçbir toplum sağlıklı olduğunu iddia edemez. Bu kapsamda evlilik ve evlilik ilişkisi bir aile kurmanın başlangıcı olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilik doyumu gibi sağlıklı aileyi etkileyen çeşitli unsurlar vardır. Cinsel doyum gibi çeşitli faktörlerin evlilik ilişkisinin doyumu üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Nitekim evlilik doyumu birçok faktörden etkilenmektedir, örneğin güvenli ve zevkli cinsel ilişkinin birçok araştırmada fark edilen en önemli faktörlerden biri olduğu belirtilmektedir. Açıklanan doğrultuda, evlilik hayatında cinsel ilişkilerin ilk sıralarda yer aldığını ve cinsel doyumun uygun bir evliliği beraberinde getirebileceğini düşünülmektedir. Cinsel tatmin, "kişinin cinsel ilişkisiyle ilgili olumlu ve olumsuz boyutları öznel değerlendirmesinden kaynaklanan etkili bir tepki" olarak açıklanabilir. Bu bağlamda cinsel doyumu etkileyen birçok faktörün olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda; yaş, evlilik süresi, doğurganlık sorununun süresi, tedavi süresi ve cinsel ilişki sıklığı vb. gibi faktörlerin cinsel doyum kapsamında etkili faktörler olarak ifade edilebilmektedir. Belirtilen kapsamda bu araştırmanın konusunu evli çiftler arasındaki cinsel doyum ve cinsel doyuma bağlı olarak ortaya çıkan cinsel bozukluklar oluşturmaktayken; bu araştırmanın amacını evli çiftler arasındaki cinsel doyum ve cinsel doyuma bağlı olarak ortaya çıkan cinsel bozuklukların sosyokültürel açıdan incelenmesi oluşturmaktadır. Açıklanan doğrultuda bu çalışma ilgili literatür çalışmaların doküman analizi yöntemiyle analiz edilip derleme tarzında yazılmasıyla ortaya çıkacaktır. Araştırma kapsamında cinsel doyumu etkileyen birçok faktörün olduğu ve bu faktörlerin sosyokültürel açıdan değişiklik gösterdiği ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Cinsel Doyum, Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler, Evli Çiftlere Cinsel Doyum.

GİRİŞ

Sağlıklı aileleri olmayan hiçbir toplum sağlıklı olduğunu iddia edemez. Evlilik ve evlilik ilişkisi bir aile kurmanın başlangıcıdır. Evlilik bilinen her kültürde belgelenmiştir. Dünya nüfusunun %90'ından fazlası en az bir kez evlenmiştir (Butzer & Campbell, 2008). Literatürde evlilik, yetişkinlikte normatif, kişisel bir yaşam olayı olarak tanımlanır ve farklı özellik ve ihtiyaçlara sahip iki kişinin birlikte yaşamasını içermektedir (Öztürk & Arkar, 2014). Genel olarak insanlar, daha kaliteli bir evlilik yaşamı için yaşama anlam bulmak ve sevmek gibi belirli amaçlar için evlenirler. Evliliğin devamının evlilik ilişkisi gibi faktörlere bağlı olabileceğini belirtmekte fayda vardır çünkü eşler birbirinden memnun olduklarında evlilik daha olumlu sonuçlar doğurmaktadır, şeklinde ifade edilmektedir (Öztürk & Arkar, 2014; Uzel, 2015).

Evlilik ilişkisi, Erdinç (2018) çalışmasında şu değişkenlerden biri veya birkaçı açısından tanımlanmaktadır. Bu değişkenler: Evlilik doyumu, çift uyumu ve iletişim veya çatışma çözme tarzı olarak nitelendirilmektedir. Açıklanan doğrultuda bu araştırmanın değişkenlerinden bir tanesini oluşturan evlilik doyumu, sadece evlilik ilişkisinin belirli yönlerine ve tüm ilişkiye ilişkin memnuniyet derecesi olarak ifade edilmektedir. Çiftlerin doyum sağladıkları, mutlu ve birlikte yaşadıkları bir durum olarak nitelendirilen evlilik doyumu, kavramı psikolojik, sosyoekonomik ve ruhsal bileşenleri içeren çok yönlü ve çok boyutlu bir kavram olarak nitelendirilmektedir. Evlilik doyumunun ölçüleri, aslında, bir araştırmacıdan diğerine ve onların evlilik doyumunun operasyonel tanımlarına göre değişiklik göstermektedir. Özellikle, tatmin edici bir evlilik ilişkisi kriterleri çok çeşitli olabilmekte ve kültürel olarak uygulanan benzersiz bir dizi norm, yükümlülük ve değere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir, şeklinde açıklanabilmektedir (Erdinç, 2018).

Yukarıda açıklanan ifadelerden hareketle evlilik doyumunun birçok faktörden etkilenmekte olduğunu gözlemleyebilmekteyiz. Açıklanan duruma örnek olarak; evlilik doyumunda güvenli ve zevkli cinsel ilişkinin birçok araştırmada fark edilen en önemli faktörlerden biri olarak belirtildiği gözlemlenmektedir (Erdinç, 2018; Vural & Temel, 2010; Erbek vd., 2005). Bu bağlamda araştırma bulguları, evlilik hayatında cinsel ilişkilerin ilk sıralarda yer aldığını ve cinsel doyumun uygun ve uygun bir evliliği beraberinde getirebileceğini göstermektedir (Yucel & Gassanov, 2010; Erbek vd., 2005; Öztürk vd., 2019; Uzel, 2015; Erdinç, 2018; Rodoplu, 2019; Öztürk & Arkar, 2014).

Cinsellik, kadınların yaşamının en karmaşık ve önemli yönlerinden biridir. Cinsel tatmin, "kişinin cinsel ilişkisiyle ilişkili olumlu ve olumsuz boyutları öznel değerlendirmesinden kaynaklanan etkili bir tepki" olarak tanımlanmıştır. Evlilik doyumsuzluğuna ilişkin ayrıntılı bilgileri aydınlatmak amacıyla yapılan birçok çalışma yapılmış ve cinsel doyumsuzluğun evlilik doyumsuzluğuna yol açan en önemli etkenlerden bir tanesi olduğu ifade edilmiştir (Rodoplu, 2019).

Tatmin edici şeylerin doğası, zamanın geçmesi ve evlilik yaşı, çocuk sayısı, dini inançlar ve sağlık durumu gibi bazı demografik faktörler nedeniyle değişiklik gösterebilir. Evlilik kalitesi ve cinsel doyum gibi diğer demografik özellikler de evlilik doyumuyla ilişkilidir, şeklinde açıklanmaktadır (Butzer & Campbell, 2008).

Genel olarak, araştırmalar belirli gruplar (meme kanserli kadınlar, orta yaşlı çiftler ve kısırlık sorunu olan çiftler) üzerinde ayrı ayrı evlilik doyumunu ve cinsel doyuma odaklanmıştır. Çoğu çalışma, demografik değişkenler ile içsel ve kişiler arası faktörlerin (ilişki kalitesi, dini yönelim, cinsiyet gücü, stres, yaşam kalitesi, ruh sağlığı sorunları, kronik hastalık, çiftlerin yaş farkı, çocuk yetiştirme tarzları ve çocukların eğitim başarıları) ilişkili olup olmadığını araştırmıştır (akt; Yucel & Gassanov, 2010). Açıklanan doğrultuda bu araştırma evli çiftlerde cinsel doyumun ve cinsel doyumuna bağlı olarak ortaya çıkan cinsel bozuklukların sosyo kültürel farklara göre incelenmesini içermektedir.

Yukarıda ifade edilen doğrultuda bu araştırmada cinsel doyum, cinsel doyumunu etkileyen faktörler, cinsel doyuma bağlı olarak ortaya çıkan cinsel bozukluklar değerlendirilecektir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Cinsel Doyum

Cinsel doyum, “kişinin cinsel ilişkisiyle ilişkili olumlu ve olumsuz boyutların öznel değerlendirmesinden kaynaklanan duygusal bir tepki” olarak tanımlanmaktadır (Gülsün & Bozkurt, 2009). Strait vd. (2015) cinsel doyumun, eşlerin karları (ödülleri eksi maliyetler), almayı hak ettiklerine ilişkin beklentilerini aştığında veya kazanç her iki eş için eşit olduğunda ve/veya kendilerine adil davranıldığını hissettiklerinde elde edildiğini ileri sürmüştür. Kanıtlar, cinsel tatminin ilişki istikrarını ve tatminini etkilediğini ve yetişkin bağlanma yönelimlerinin insanların romantik ilişkilerini anlamlandırma şeklini etkilediğini göstermektedir (Strait vd., 2015).

Çok sayıda araştırma, ilişki doyumu ve cinsel doyumun iç içe geçtiği teorisini desteklemektedir (Karabağ, 2019; Türkseven vd.,2020; Butzer & Campbell, 2008; Öztürk vd.,2019). Cinsel doyumun mutlu bir ilişki yaratma ve sürdürmede önemli bir bileşen olduğu gösterilmiştir. Benzer şekilde, daha fazla ilişki doyumuna sahip bireyler, daha fazla cinsel doyum bildirmektedir (Karabağ,2019). Araştırmacılar, çiftlerin iletişiminin memnuniyet düzeylerini güçlü bir şekilde etkileyebileceğini belirtmişlerdir (Türkseven vd., 2020; Öztürk vd., 2019). Açıklanan doğrultuda bir çiftin cinsel doyumlarının evlilik memnuniyeti ile ilişkili olduğunun ifade edildiği gözlemlenmektedir (Öztürk vd., 2019). Hem cinsel hem de cinsel olmayan doyumun, cinsel olduğu kadar ilişkisel doyumunu da etkilediğini ifade eden Strait vd. (2015) romantik bir ilişkide başarılı cinsel doyum ve cinsel olmayan doyumun cinsel ve ilişki doyumu ile yüksek oranda ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Gülsün & Bozkurt (2009) çalışmasında cinsel ve cinsel olmayan doyumun ilişki ve cinsel doyum arasındaki bağlantıya önemli ölçüde aracılık ettiğini bulmuşlardır. Bu kapsamda ortaya çıkan sonuçlar, ilişki ve cinsel doyum arasındaki bağlantının, çift arasındaki cinsel ve cinsel olmayan doyum düzeylerinden etkilendiğini ortaya koymuşlardır (Gülsün & Bozkurt, 2009).

Evlilik içindeki cinsel alana özgü faktörlerin kadınların evlilik ve cinsel doyumuyla ilişkili olması da şaşırtıcı değildir. Sistemler perspektifinden (Genel Sistemler Teorisi veya GST), çiftin cinsel ilişkilerine ilişkin görüşlerini kullanarak evlilik içindeki cinsel ilişkiyi incelemek önemlidir. GST, karı-koca ikilisini tek bir birim olarak tanımlar ve bu birimi anlamak için hem karı koca raporlarını kullanarak ikna edici bir bütün olarak incelemenin önemli bir etken olacağını ortaya koymaktadır (Yucel & Gassanov, 2010).

Evlilik içindeki cinsel alanla ilgili olarak, birçok çalışma, seks sıklığı ile hem evlilik doyumu hem de cinsel doyum arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda nu

çiftlerin yüksek düzeyde evlilik doyumu ve cinsel doyum bildirdikleri gözlemlenmektedir. Bu bulgular, çiftlerin ne kadar çok seks yaşarsa, cinsel yaşamlarından o kadar memnun olduklarını gösteren araştırmalarla tutarlıdır. Cinsel aktivite sıklığının evlilik ve cinsel doyumuyla ilişkili olduğu açıklanmaktadır (Gülsün & Bozkurt, 2009). Bu kapsamda birçok çalışma, daha yüksek düzeyde cinsel aktivite sıklığına kişinin genel ilişki doyumu ve cinsel doyumun artmasıyla ilişkili olduğu fikrini doğrulamıştır (Erbek vd., 2005; Öztürk & Arkar, 2014; Rodoplu, 2019; Erdinç, 2018 ...).

1.2.Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler

Cinsel doyum insanoğlunun fizyolojik ihtiyaçlarından biri olarak açıklanmakta ve diğer ihtiyaçlara göre daha karmaşık olarak nitelendirilmektedir. Bu çalışmada incelenen literatür bulgularına göre, cinsel doyum etkileyen faktörler dört genel kategoride sınıflandırılmıştır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Demografik faktörler: Evlilik süresi açısından yaş, eşler arasındaki yaş farkı ve evlilik süresi çiftlerde cinsel doyum üzerinde önemli faktörlerden birisi olarak açıklanmaktadır. Bu kapsamda ilgili araştırmalar değerlendirildiğinde genel popülasyonda yaşla ilişkili cinsel tatminde azalma olduğunun ortaya koyulduğu gözlemlenmektedir. Yaşın artmasıyla birlikte cinsel aktivitelerin bireylerin hayatında ortaya çıkan yeni görevlerden (meslek, çocuk sahibi olma vb.) aile ve toplumdaki diğer sorumluluklardan etkileneceği görülmektedir. Başka bir çalışmada, çiftlerin yaş farkı 10 yıldan az ise cinsel ve evlilik doyumunun daha fazla olduğu bildirilmektedir. Ayrıca, en büyük cinsel doyum, eşiyile yaşları arasında 5-6 yaş farkı olan veya evliliklerinin başlangıcından itibaren 15 yaşından küçük olan kadınlarda bildirilmektedir (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Eğitim ve cinsel doyum arasındaki ilişki alanında yapılan araştırmalar, yüksek eğitimli kadınların daha fazla cinsel doyum ifade ettiğini göstermektedir. Bu bulgu, bireylerin bilgilerindeki artıştan kaynaklanıyor olabilir, bu da kişinin cinsiyete ve cinsel doyuma yönelik tutumunu değiştirir, şeklinde belirtilebilir. Bu bağlamda bazen çiftlerin eğitim düzeyinin yükselmesiyle aynı zamanda evlilik doyumu için daha yüksek beklentileri oluşu ve bu beklentiler karşılanmadığı takdirde cinsel doyumla etkileşime girebildiği ifade edilmektedir (Vural & Temel, 2010). Dundon & Rellini (2010) araştırmasında işyerinde çalışan kadınların ev hanımlarına göre daha fazla cinsel doyuma sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu kapsamda çalışan kadınların ekonomik bağımsızlığı, özgüveni daha yüksek ve dolayısıyla para kazanmanın

bir sonucu olarak cinsel yaşamlarından daha fazla doyuma sahip oldukları ifade edilmektedir. Aynı araştırmada düşük gelirli veya geliri olmayan kadınların daha az seksilik hissettikleri bu durumun da daha az cinsel aktivite ve cinsel doyuma neden olduğu ifade edilmiştir. Paradoksal olarak, diğer araştırmalar ev kadınlarının çalışan kadınlardan daha iyi bir cinsel yaşam kalitesine sahip olduğunu ifade etmektedir. Çocuk sayısı ile cinsel doyum arasındaki ilişkiye bakıldığında, iki ve daha az çocuğu olanlarda cinsel doyumun diğerlerine göre daha az olduğu, çocuğu olmayan kadınlarda ise daha fazla deneyimleme nedeniyle daha düşük cinsel doyum beklendiği gözlemlenmiştir (Dundon & Rellini, 2010).

Patofizyolojik faktörler: Cinsel doyumunu etkileyen bir diğer faktör patofizyolojik faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda kronik hastalıklar ve hormonal düzeydeki herhangi bir değişikliğin, cinsel tatmin gibi cinsel işlevin farklı yönlerini etkileyebileceğini ifade eden Morais vd. (2016) araştırmasında cinsel tatmin ile genel sağlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığını öne sürmektedir. Açıklanan doğrultuda yaygın patofizyolojik durumlardan bazıları aşağıda tartışılmaktadır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Diyabet, cinsel işlevi tüm yönleriyle etkiler, ancak libido azalması, vajinal yağlamadaki kusur ve nihayetinde cinsel tatminin azalması üzerindeki etkisi daha belirgindir. Romatoid artrit, cinsel doyumunu etkileyen bir diğer kronik hastalıktır. Bir çalışmada bu kişilerin yüzde 31-70'inin cinsel performansta ciddi sorunlar yaşadığı belirtilmektedir. Kadınlarda majör biyohormonal değişiklikler yoluyla klimakterik fazın başlaması, cinsel doyumunu etkileyen başka bir faktördür. Bu arada başka bir çalışmada, yaşla birlikte cinsel aktivite miktarı ve sıklığının azalacağı ancak bireylerin cinsel ilişkide bulunma deneyimi, hamilelik korkusu kaybı ve çiftle daha fazla bütünleşme nedeniyle cinsel doyumun arttığı öne sürülmektedir. Diğer bir deyişle, partneri hakkında olumlu değerlendirmeleri olan ve yaşamlarında daha rahat olan menopoza giren kadınların, cinsel ilişki, cinsel istek, vajinal kayganlıkları azalmakla birlikte, bu duruma karşın cinsel aktivitelerinden daha fazla tatmin oldukları ifade edilmektedir. Üriner inkontinans cinsel doyumunu etkileyen bir diğer hastalık olarak açıklanmaktadır. Bu bağlamda farklı üriner inkontinans türlerinde, özellikle yaşlılıkta artan idrar yolu enfeksiyonu, vajinal atrofi, vajinit ve vulvit riskinden dolayı cinsel tatminsizlik ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bir anormallik veya obstetrik durumlar sonucu genital sistemdeki ameliyatlar da kadınların cinsel performansını bozmaktadır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Obezite, bireylerin cinsel işlevini farklı yönleriyle etkileyen sorunlardan birisi olarak ifade edilmektedir. Orgazmı azaltarak obezite; yağlama ve uyarılma (doğrudan veya dolaylı olarak) cinsel tatmini önemli ölçüde azaltmaktadır. Araştırmalar, obezitenin kadınların benlik saygısını değiştirerek, kişinin vücudunda olumsuz bir imaj oluşturarak yaşlılarda cinsel tatmini azalttığını ortaya çıkarmaktadır. Kısır çiftler de cinsel performans eksikliği nedeniyle risk altındaki gruplardan birisi olarak ifade edilmektedir. İnfertil çiftlerde özellikle infertil kadınlarda depresyon ve yetersizlik duyguları gibi ruh sağlığı sorunlarının varlığı nedeniyle bu grupta cinsel doyumun yoğun olarak azaldığı ortaya konulmuştur (Shahhosseeini vd., 2014).

Psikolojik faktörler: Cinsel doyumda en önemli faktörlerden biri ruh sağlığı olarak açıklanmaktadır. Bu kapsamda çoğu çalışmada ruh sağlığı, cinsel tatmin üzerinde en güçlü etki faktörü olarak belirtilmektedir. Bu şekilde ruh sağlığının, insanların kişisel standartlarda, genel olarak ve cinsellik, kişilerarası ilişkiler, fiziksel ve zihinsel durum gibi belirli alanlarda yaşamları hakkında nasıl düşünecekleri ve hissedecekleri gerçeğini ifade ettiği belirtilmektedir. Cinsellik, özellikle cinsel doyum üzerinde en büyük etkiye sahip faktör olarak ruh sağlığı böyle tanımlanmaktadır, kişinin yaşamın çeşitli yönlerinden olumlu ve rasyonel değerlendirilmesi ve mutluluk, irade, özgüven, olumlu benlik gibi olumlu duygular arasında bir denge oluşturmaktadır, şeklinde açıklanmaktadır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Sosyokültürel faktörler: Bu araştırmanın da ana değişkenlerinden bir tanesi olan ve cinsel doyumu etkileyen faktörlerden olan sosyokültürel faktörlerin evli çiftler arasındaki cinsel doyumda önemli bir faktör olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda cinsel ilişkide doyum, kişiler arası iletişim becerileri, sosyal beceriler ve çatışma çözme gerektirmektedir. Bu beceriler, kadınlarda daha yüksek benlik saygısı, özgüven ve benlik kavramının artmasına neden olmakta ve başarılı bir evlilik ve sonraki cinsel yakınlığı belirlemektedir, şeklinde açıklanmaktadır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017). Farklı topluluklardaki ırksal, etnik, dini, kültürel ve geleneksel bağlamlara dayalı farklı inanç ve tutumların yanı sıra sosyokültürel tabular ve cinselliğin yanlış anlaşılması, cinsel doyumu etkileyen temel faktörler olarak nitelendirilmektedir. Çiftlerin ve ailelerinin sosyoekonomik durumu, aile bağlantıları gibi faktörler, aile içi çatışma ve çiftlerin evlilik doyumu üzerinde etkili olabilmektedir. Bu bağlamda, ekonomik baskının çiftler arasında çatışmaya neden olan faktörlerden biri olduğu ve cinsel aktiviteyi etkileyebileceği belirtilmektedir. Madde kötüye kullanımının ise evli çiftler arasında cinsel tatminin azalmasıyla önemli ölçüde ilişkili diğer faktörler arasında bildirilmektedir. Uyuşturucuların insanlarda afinite

ve güç üzerinde olumsuz biyolojik etkileri vardır ve bu da düşük benlik saygısı yaratarak cinsel ilişkiler üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Vural & Temel, 2010; Okçi, 2017; Shahhosseeini vd., 2014; de Morais vd., 2016; Dundon & Rellini, 2010).

Yukarıda ifade edilen ve evli çiftlerde cinsel doyumu etkileyen faktörlerden hareketle, cinsel doyumun sağlanamaması veya çeşitli farklı sorunlardan dolayı çeşitli cinsel bozuklukların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu kapsamda araştırmanın sonraki bölümünde cinsel bozukluklara değinilecektir.

1.3.Cinsel Bozukluklar

Cinsel işlev bozukluğunun bireylerin cinsel aktiviteyi istememesi veya bundan zevk alınmasını engelleyen önemli bir sorun olarak ifade edilmektedir (İncesu, 2004). Doğan (2011)'a göre cinsel işlev bozukluğu aseksüellikten farklı olmakla birlikte cinsiyet, özellik fark etmeksizin her an ortaya çıkabilmektedir. Bireylerin yaşları arttıkça cinsel bozuklukların artacağını ifade eden Yaşar vd. (2010) ise her yaştan bireyin cinsel işlev bozukluğu yaşadığını ifade etmektedir.

Bireylerde cinsel işlev bozukluğunu ortaya çıkaran birden fazla faktörün olduğu bilinmektedir. Bu faktörler Yaşar vd. (2010) araştırmasında şu şekilde ifade edilmiştir:

- Stres,
- Cinsel Travma,
- Psikolojik Sorunlar,
- Diyabet,
- Kalp Hastalığı ve Diğer Tıbbi Sorunlar,
- İlaç Kullanımı ve
- Alkol, Sigara Kullanımı, şeklinde ifade edilmiştir.

Yukarıda açıklananlara ek olarak cinsel işlev bozukluğunun sebeplerini (1) Fiziksel nedenler ve (2) Psikolojik nedenler olarak sınıflandıran İncesu (2004) ise bu sebepleri şu şekilde ifade etmektedir:

Fiziksel nedenler: Birçok fiziksel veya tıbbi durum cinsel işlevde sorunlara neden olabilmektedir. Bu koşullar diyabet, kalp ve damar (kan damarı) hastalığı, nörolojik bozukluklar, hormonal dengesizlikler, böbrek veya karaciğer yetmezliği gibi kronik hastalıkları ve alkolizm ve uyuşturucu kullanımı vb. gibi etkenleri içermektedir. Ayrıca bazı antidepresan ilaçlar da dahil

olmak üzere bazı ilaçların yan etkileri cinsel işlevi etkileyebilir, şeklinde açıklanmıştı (İncesu, 2004).

Psikolojik nedenler: Bunlara işle ilgili stres ve kaygı, cinsel performansla ilgili endişeler, evlilik veya ilişki sorunları, depresyon, suçluluk duyguları, beden imajıyla ilgili endişeler ve geçmiş bir cinsel travmanın etkileri dahildir, şeklinde ifade edilmiştir (İncesu, 2004).

Yukarıda açıklanan kapsamda evli çiftlerde cinsel bozukluklar çeşitli yollarla ortaya çıkabilmektedir. Verilen bilgilerden hareketle bireylerde gözlemlenen cinsel bozukluk türlerini dört kategoriye ayıran Doğan (2011) bu kategorileri şu şekilde ifade etmiştir.

1. Arzu Bozuklukları: Cinsel istek veya cinsel ilgi eksikliği
2. Uyarılma Bozuklukları: Cinsel aktivite sırasında fiziksel olarak uyarılma veya heyecanlanmama.
3. Orgazm Bozuklukları: Orgazmın gecikmesi veya yokluğu.
4. Ağrı Bozuklukları: İlişki sırasında evli çiftlerden herhangi birinde meydana gelen ağrı, şeklinde ifade edilmektedir (Doğan, 2011).

Yukarıda ifade edilen cinsel bozuklukların sosyo kültürel açıdan farklılık göstermesi varsayımından hareketle oluşturulan bu çalışmanın bir sonraki bölümünde cinsel bozukluklar ve bu bozuklukların sosyo kültürel farklara göre değerlendirilmesi yapılacaktır.

1.4.Cinsel Bozukluklar ve Sosyo Kültürel Değişkenler

Cinsiyete yönelik tutumlar ve cinsel aktivitenin algılanan rolü, kültürel değerlerden çok güçlü bir şekilde etkilenmektedir (Özsungur, 2010). Kültürel olarak belirlenmiş toplumsal cinsiyet rolleri, farklı cinsiyetten evli çiftler arasındaki ilişkileri ve kültürel değerler, cinsel çeşitliliğe yönelik tutumları etkilemektedir (Özerdoğan vd., 2009). Kültürler neyin sapkın olduğunu ve neyin doğru olduğunu tanımlayan nitelikte öğeler barındırmaktadır. Bu kapsamda farklı çocuk yetiştirme modelleri aracılığıyla kültürler, bireylerin bilişsel gelişimini, dünya görüşlerini ve duygusal sıkıntının açıklayıcı modellerini de etkilemektedir (Singh vd., 2009). İlgili araştırmacıların, evli çiftlerin cinsel işlev bozukluğunu tanımlamada kültürün rolünün ve tedaviyi başlatmanın yanı sıra terapötik katılım ve bu durumda kültürel faktörlerin nasıl kullanılabileceğinin farkında olmalarının çok önemli bir faktör olduğu üzerinde durmakta olduğu gözlemlenmekte ve ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde; kültürler arasında cinsel işlev bozukluğunun yaygınlığına ilişkin epidemiyolojik verilerin veya araştırmaların yetersiz olduğu

gözlemlenmektedir (Singh vd., 2009; Yenieli & Petri, 2014; Castelo-Branco vd., 2003). Bu bağlamda araştırmanın bu bölümünde cinsel bozukluklar ve bu bozukluklarda sosyo kültürel faktörlerin etkisi değerlendirilecektir.

Kültür kelimesi geniş anlamda kullanılmasına rağmen, özünde belirli bir grubun ortak değerleri ve anlamları ile ilgilidir. Kültür, bireylerin kimliğini belirlemekte ve tanımlamaktadır. Örneğin, çoğu psikiyatrist, klinik uygulamada bağlama bağlı olarak farklı şekillerde tezahür edebilen cinsiyet, din, kıdem, uzmanlık vb. ile ilgili çoklu kimlikler taşımaktadır. Kültür aynı zamanda maddi terimlerle de görülebilir, başka bir deyişle, alışkanlıklar, kurumlar ve gelenekler dahil olmak üzere belirli bir alandaki insan üretken faaliyetlerinin toplamı olarak görülebilir. Geniş anlamda, kültür tanımları, bir grubun insan eserlerinin toplamına atıfta bulunarak ekolojik ve bir insanları birbirine bağlayan büyük anlamlar ağına atıfta bulunan bilişsel olarak ayrılabilir. Ekolojik ve bilişsel kültür teorileri arasındaki mesafeye dikkat etmek önemlidir çünkü bu, cinsel davranış da dahil olmak üzere davranışın hangi yönlerinin gerçekten ifade ettiğine dair bir alan sağlamaktadır (Özsungur, 2010; Özerdoğan vd., 2009; Mert & Özen, 2011; Tehrani vd., 2014; Jamai & Mosalanejad, 2013).

Kültürün kişiliğin gelişimi ve iyilik halinin sürdürülmesi üzerindeki etkisi, cinsel işlev bozukluğu da dahil olmak üzere davranış bozukluklarıyla ilgili klinik çalışmanın önemli bir yönü olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda tıbbi olarak cinsel işlev bozukluğu, arzu, uyarılma ve orgazm alanlarında meydana gelen, ağrıyı içeren veya içermeyen bir grup sorun olarak tanımlanabilir (Özsungur, 2010). Ayrıca ilgili araştırmalardan bazılarında vajinismus, ejakülasyon ve erektil disfonksiyon gibi bazı cinsel işlev bozukluklarının cinsiyete özgü olduğunu, istek ve orgazm bozuklukları gibi diğerlerinin ise her iki cinsiyette teşhis edildiğini de açıklanan duruma örnek olarak gösterebiliriz.

Yukarıda ifade edilen temelde kültür, katılımcılar tarafından davranışın nasıl algılandığını anlamının önemli olduğu cinsel işlev ve işlev bozukluğu ile özellikle ilgili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Heteroseksüel, eşcinsel veya alternatif cinsel azınlık davranışları olsun, kültürün cinsel aktivite üretiminde karmaşık bir rol oynaması kaçınılmazdır. Herhangi bir cinsel aktiviteye veya davranışa yönelik tutumlar, kültürden güçlü bir şekilde etkilenir, şeklinde ifade edilmektedir (Jamali & Mosalanejad, 2013).

1.4.1. Kültür ve Cinsel Davranış

Kültürler arasında, zaman içinde, özellikle görülme sıklığı ve yaygınlık ile ilgili karşılaştırmalı epidemiyolojik verilerin yetersizliğı göz önüne alındığında, kültürün cinsel davranış kalıplarını belirlemedeki rolüne ilişkin tartişma büyük ölçüde spe latif bir özellik taşımaktadır (Kaya & Aslan, 2013). Araştırmacılar tarafından toplanan ilgi düzeyi açısından, cinsel işlev bozukluğı araştırması, bu koşulların algılanan 'egzotik' doğıası nedeniyle, cinsiyet kimliğı bozuklukları ve parafililere kaybetmiştir, şeklinde ifade edilmektedir (Bozdemir &  zcan, 2011).

Araştırmacılar için, kültür ve cinsel işlev bozukluğı arasındaki ilişkinin tutarlı modellerinin geliştirilmesi, özellikle davranış ve sıkıntının kültürel yönleri arasındaki bağılantı hakkında nasıl d ş n leceğı ile ilgili olarak, yalnızca teşhisin değıl, aynı zamanda yönetimin de merkezinde yer almalıdır. Bu kapsamda kültürler cinsellik, erkeklik ve cinsel yiğıtlik ve davranış hakkında mitler yaratıp bu mitleri genişlettikçe, cinsel işlev bozukluğunun kendisi kültürel olarak bu durumdan etkilenmektedir. Bu nedenle, cinsel işlev bozukluğunun kavramsallaştırılması üzerinde, normatif cinsel davranış ile cinsel işlev bozukluğunun kültürler arası karşılaştırmasını kritik ve ilgi çekici kılan kültürel bir etki olduğı düşünülmektedir (Gao vd., 2012; Taylor vd., 2000).

Yukarıda ifade edilen bilgilerden hareketle; Taylor-Seehafer & Rew (2000) araştırmasında cinsel işlev bozukluğunun tanımı hakkında önemli sorular ortaya atmaktadır. Örneğın, boşalmayı 'erken' yapan nedir? Ereksiyon süresi, sıklığı veya partnerin memnuniyeti ile ilgili diğ r faktörler tarafından tanımlanmalı mı veya tanımlanmalı mı? Gao vd., (2012) bunu, partnerin hiç orgazma ulaşamadığı durumları hesaba katmadan, zamanın %50'sinden fazlasında partnerinden önce orgazma ulaşan bir erkek olarak tanımlamaktadır. Low (2009) ise bazı Melanezyalıları arasında, yerleştirmeden 30 saniye sonra boşalmanın 'gecikmeli' olarak kabul edildiğini belirtmektedir.

Kültürün, cinsel işlev bozukluğı olan bireylerin ve çiftlerin tedavisini nasıl şekillendirebileceğini ve şekillendirmesi gerektiğini anlamak için, kültürel sorunların hem cinsel işlev bozukluklarının teşhis edilme şeklini hem de teşhis sistemlerinin kendilerini nasıl etkilediğini tartişmak gerekmektedir (Bozdemir vd., 2009). Kültürel inançlar, yalnızca semptomların yaygınlığını, bunların dışavurumunu ve profesyonellere tam olarak sunulma biçimini değıl, aynı zamanda neyin bir bozukluğı oluşturduğı fikrini de şekillendirir. Örneğın, 'aşırı mastürbasyon' bazı Hint literatüründe ve Asyalı  iftlerde cinsel işlev bozukluğı üzerine

yapılan bir çalışmada Asyalı bir erkekte ortaya çıkan bir problem olarak belirtilmektedir (D'Amico vd., 2021) . Bu nedenle kültür, cinsiyet, işlev bozukluğu ve tanı kavramlarının tümü birbiriyle ilişkilidir. Kültür, neyin anormal olduğunu, neyin anormal olarak adlandırıldığını ve altta yatan kültürel kalıpları tanımlamada rol oynamaktadır, şeklinde ifade edilebilir.

1.4.2. Cinsel İşlev Bozukluğunun Kültürel Epidemiyolojisi

Cinsel işlev bozukluğu prevalansındaki farklılıklara ilişkin genellemeler yapmak zordur. Standart vaka bulma araçlarını kullanan popülasyona dayalı çalışmaların sayısı, klinik ortamlarda yürütülen daha küçük çalışmaların sayısından fazladır (Bhugra & Silva, 1993). Bir kültürde geliştirilen araçların başka bir kültürde insanları değerlendirmek için gelişigüzel kullanımı, duyarlılık ve özgüllük açısından sorunlar taşımaktadır. Bu kapsamda epidemiyolojik çalışmaların genellikle, çoğunun Batı'da oluşturulan ölçülerin diğer dilsel ve ulusal bağlamlarda kullanılmak üzere 'kültürel tercümesi'ne girdiği gözlemlenmektedir. Yöntemler, yerel dile basit çeviriyi içerebilmektedir. Epidemiyolojik çalışmalarda çok az resmi araştırma görmüş olsa da, cinsel işlev bozukluğu için kültürel olarak uygun yapılar geliştirmek bir başka önemli çaba, olarak ifade edilmektedir (Okeahialam & Obeka, 2006).

1.4.2.1.Batı

Son zamanlarda Batı'da cinsel işlev bozukluğuna ilişkin en büyük yaygınlık araştırmalarından biri olan ve Ahmed & Bhugra (2007) tarafından gerçekleştirilen kadınlarda cinsel sorunların yaygınlığını, hayal kırıklığı, utanç ve öfke dahil olmak üzere cinsiyetle ilgili sıkıntının belirli yönleri hakkında kendi kendine uygulanan bir anket olan Kadın Cinsel Sıkıntı Ölçeği'ni kullanarak ölçen Ahmed & Bhugra, kadın cinsel işlev bozukluğuna ilişkin bir literatür taraması çalışmasının, Batı'da daha önce yayınlanmış literatüre dayanarak, herhangi bir ülkedeki kadınların %40'ının bir tür cinsel sorun yaşayacağını ve %12-25'inin bununla ilgili olarak sıkıntı yaşayacağını ortaya koymuştur. Diğer kültürlerdeki daha yeni araştırmalar daha yüksek oranlara işaret etmektedir. Brezilya, São Paulo'da Brezilya doğumlu 315 kadını kapsayan bir araştırma, kadın cinsel işlev bozukluğu prevalansının %35,9 olduğunu ortaya koymuştur (Wolpe vd., 2017). Türkiye'de kadınlarda çeşitli cinsel işlev bozukluklarının oranları da yüksek bulunmuştur. Bu kapsamda ülkemizde, Kadın Cinsel İşlev İndeksi'nde (FSFI) 26'nın altında bir puanla yakalanan kadın cinsel işlev bozukluğu prevalansı %43 olarak ifade edilmiştir. Düşük eğitim düzeyi, menopoza, depresyon, partnerinde cinsel işlev bozukluğunun varlığı ve kontraseptif kullanımı, FSFI'den alınan düşük puanlarla anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur (Aslan vd., 2008).

Ülkemizdeki başka bir çalışmada kadınlarda en sık görülen cinsel işlev bozukluğunun vajinismus (%75.9) olduğu, bunu hipoaktif cinsel istek (%9.2) izlediği ifade edilmiştir (Doğan, 2009).

1.4.2.2.Afrika

Tek ülkeli araştırmalar, yalnızca belirli cinsel sorunların belirli ortamlarda yaygın olduğunu ortaya koymuştur. Birinci basamak bakım örneklerinde, güneybatı Nijerya'da yaşa göre ayarlanmış erektil disfonksiyon oranları %43.4 olarak bulunmuştur. Bu oranlar; Mısır'ın İsmailiye eyaletinde %13.2 ve %54'ü Kazablanka, Fas'ta Gana, Kumasi'de yapılan bir dizi çalışmada da yüksek oranda cinsel işlev bozukluğu bildirilmiştir. 200 çiftten oluşan bir toplum araştırmasında, iktidarsızlık prevalansı %60,9 ve erken boşalma prevalansı %65,4 olarak ortaya konulmuştur (Pretorius vd., 2022; Ajao vd., 2019; Wolpe vd., 2017). Araştırmalar incelendiğinde; kadın cinsel sorunlarının yaygınlığının yüksek olduğu ve bu hastalıkların sırasıyla vajinismus ve anorgazmi sırasıyla %69.3 ve %74,9 olduğu ifade edilmektedir ((Pretorius vd., 2022; Wolpe vd., 2017). Kumasi'den yapılan başka bir çalışmada, cinsel açıdan aktif 300 heteroseksüel erkek cinsel sorunlar hakkında sorular sormuş ve ilgili örneklemin %64,7'si erken boşalma sorununu bildirmiştir (Derzko vd., 2007). Aynı araştırma kadınlarda, ileriye dönük bir anket cinsel işlev bozukluğu prevalansını %72.8 olarak kaydetmiştir (Derzko vd., 2007).

1.4.2.3.Asya

Erkekler üzerinde gerçekleştirilen ve uluslararası toplum temelli bir erektil disfonksiyon araştırması olan çalışmada, yaşa göre ayarlanmış erektil disfonksiyon prevalansının Japonya'da %34 ve Malezya'da %22 olduğunu ortaya koymuştur. Bu kapsamda erektil disfonksiyon, Asya örneklerinde Avrupa ve Güney Amerika örneklerinden daha yaygın görünmekte olduğu gözlemlenmiştir. Asyalı ve İslami kökenden gelen erkeklerin de erken boşalmayı bildirme olasılığının daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Saito vd., 2016).

Bir dizi başka makale, Asya'da her iki cinsiyette daha yüksek cinsel işlev bozukluğu oranları bildirmiştir. Bu kapsamda Shi vd. (2017) Asya ülkelerinde erektil disfonksiyon prevalansını araştırarak 10 çalışmayı analiz etmiş ve genel olarak, bu ülkelerin karşılaştırılabilir Avrupa popülasyonlarından daha yüksek erektil disfonksiyon oranlarına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum Asya ülkeleri arasında erektil disfonksiyon prevalansında büyük farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (Ncolosi vd., 2005). Birleşik Krallık'taki Asyalı ve Asyalı olmayan çiftleri içeren küçük bir vaka-kontrol çalışmasında, Shi vd. (2017) araştırmasında bir cinsel işlev bozukluğu kliniğine başvuran kişilerin demografik özelliklerindeki farklılıkları Asyalı erkeklerde üremek için farklı baskılar açısından açıklamaya çalışmışlardır. Bu kapsamda

araştırmada Asyalı çiftlerde cinsel işlev bozukluğu için psikolojik açıklamalar yerine organik açıklamalara yönelik daha büyük bir istek olduğu ortaya konulmuştur.

1.4.3. Cinsiyet Pozitifliği ve Cinsiyet Negatifliği

Kültürel etkiler çeşitli yollarla zihinsel bozukluğu etkileyebilir (Namlı vd., 2016). Kültür, davranış normlarını şekillendirir ve anormallik için eşikler belirler ve bir dereceye kadar anormallik ve sapmayı tanımlar (Kaya & Aslan, 2013). Bu normlar, eşikler ve tanımlar zaman içinde ve sosyopolitik ve ekonomik faktörlerin etkisi altında değişmektedir (Kaya & Aslan, 2013). Kültür ve cinsiyet arasındaki ilişkiye ilişkin herhangi bir değerlendirme, her iki kavram için de son derece çeşitli ve değişken teorik çerçeveleri hesaba katmalıdır. Kültürün şüphesiz karmaşıklığını kabul ederken, anlayışımıza ancak bu ilişkinin basit, mantıklı modelleri yardımcı olabilir. Açıklanan doğrultuda cinsiyet pozitifliği ve negatifliğinin cinsiyete yönelik kültürel tutumları özetlemek için böyle bir çerçeve sunmaktadır. İkili bir kategorizasyon, hatta bir pozitiflik/olumsuzluk spektrumu, cinsel aktiviteye yönelik tutumların içsel olarak tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır (Derzko vd., 2007). Açıklanan duruma ek olarak, cinsiyet pozitif bir kültürdeki tüm bireylerin cinsel aktiviteye karşı olumlu tutumlara sahip olmayacağını ortaya koyan Derzko vd. (2007) araştırmasında cinsel tutumların, örneğin yaş grubuna veya siyasi yönelime dayalı alt kültürlerde, popülasyonlar içinde önemli ölçüde farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Bireylerin zihin ve beden arasındaki biyolojik cinsiyet ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin farklı araştırmaların yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda cinsiyet pozitifliği ve cinsiyet olumsuzluğuna dayalı kültürel etkilerin anlaşılmasının, cinsiyet, doğurganlık ve zihin-beden ilişkisi gibi, aşına olunmayan kültürel bağlamlarda cinsel işlev bozukluğunu anlamada faydalı olabilecek çeşitli olanaklar sunduğu ifade edilmektedir (Derzko vd., 2007).

1.4.4. Cinsiyet Roller ve Cinsel İşlev Bozukluğu

Cinsiyet sosyal bir kavram olduğundan, cinsiyet rolleri kültürler arasında bir dereceye kadar farklılık göstermektedir. Açıklanan doğrultuda So & Cheung (2005) muhtemelen erkeklik ve kadınlık tanımlarının kültürler arası farklılık gösterdiğini öne süren bir araştırmacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda bireyler arasında cinsiyet rolündeki daha büyük değişkenliğin tolere edildiği bazı kültürel ortamların da olduğu bazı araştırmalarda ifade edilmektedir. Bu kültürler muhtemelen cinsel tercih ve davranışta daha fazla heterojenlik ve

cinsiyet pozitifliği olumsuzluğunda daha fazla farklılık içermektedir (So & Cheung, 2005). Giderek küreselleşen kültürel ortam, erkeklik ve kadınlık tanımlarında ve beklentilerinde bir değişikliğe izin vermiş ve daha geniş bir hoşgörölü davranış yelpazesine yol açmıştır (Karagöz, 2021).

Yukarıda belirtildiğı gibi, cinsiyetten olumsuz bir kültürün potansiyel bir sonucu, cinsiyetin birincil işlevi olarak üremeye verilen önemdir. Bu şekilde cinsiyet, doğası gereğı ve münhasıran doğurganlıkla bağlantılı olarak görülebilir ve cinsel işlev bozukluğu kavramları bu ilişki tarafından şekillendirilebilir. Doğurganlık için baskı, sıkıntı ve stresin bir nedeni olabilir ve hem patojenik (örneğin daha yüksek doğurganlık beklentileri ve bir kültürde üreme, gebe kalma sorunları ile ortaya çıkma eşliğini değiştirir) hem de patoselektif (örneğin, bir çiftin doğum yapmaya karar vermesi) olarak görülebilir. Örneğın, bireyler, cinsel performansın kendisinin basit terimlerinden ziyade, işlev bozukluğunu gebe kalma sorunları açısından dile getirmeyi tercih edebilirler (So & Cheung, 2005).

Kültür, hem birey-çift-aile açısından hem de zihin-beden açısından, acı çeken kişinin bir problemin nasıl konumlandığını etkileyebilir. Bu kapsamda Karagöz (2021) araştırmasında, depresyondaki somatik semptomların ve diğer duygusal sorunların Batı dışında daha yaygın olduğuna işaret etmiştir.

1.4.5. Kültür, Duygu ve Cinsel İşlev Bozukluğu

Kültürün duygular üzerindeki etkisi şaşırtıcı olmayan bir şekilde karmaşıktır. Psikiyatride, aile iletişiminin özelliklerinin psikopatolojideki kültürel farklılıklara aracılık ettiğı varsayılmıştır. Duygusal ifade kalıpları, yeme bozuklukları ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunda daha yakın zamanda araştırılmıştır (Shi vd., 2017). Çiftlerin cinsel işleyişinde ifade edilen duygunun rolü henüz net değildir. Yine de, Derzko vd. (2007), eşi olmayan aile üyeleriyle aynı odayı paylaşan bireylerde cinsel işlev bozukluğunun daha yaygın olduğunu ortaya konulmuştur. Yazarlar, bu bulgunun cinsel işlevi sürdürmede mahremiyetin önemini gösterdiğini öne sürmektedirler ve ayrıca, eş olmayan aile üyeleriyle uyku odalarını paylaşmanın, duygusal olarak aşırı ilgili bir aile bağlamına daha kolay yol açabileceğı de tahmin edilebilir. Bu bulgular, aile yapısının cinsel işlevi etkilemedeki rolüne işaret etmektedir ve örneğın bu etkilerin bir aracısı olarak ifade edilen duyguların rolünü araştırmak için daha fazla çalışmaya zemin hazırlamalıdır (akt; Shi vd., 2017; Derzko vd.,2007).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkisiyle ilişkili olumlu ve olumsuz boyutların öznel değerlendirmesinden kaynaklanan duygusal bir tepki olarak nitelendirilmektedir. Çok sayıda araştırma, ilişki doyumunu ve cinsel doyumun iç içe geçtiği teorisini desteklemektedir. Benzer şekilde, daha fazla ilişki doyumuna sahip bireyler, daha fazla cinsel doyum bildirmektedir. Araştırmacılar, çiftlerin iletişiminin memnuniyet düzeylerini güçlü bir şekilde etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Açıklanan doğrultuda cinsel doyumunu etkileyen çeşitli faktörler bu çalışmada açıklanmıştır. Bu faktörler: (1) Demografik faktörler, (2) Patofizyolojik faktörler, (3) Psikolojik faktörler ve (4) Sosyokültürel faktörler olarak sınıflandırılmıştır. Faktörlerden sosyo kültürel faktörlerin cinsel doyum üzerindeki rolünün belirlenmesi ve saptanması amacıyla oluşturulan bu çalışma sonucu elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır:

Evli çiftlerde cinsel doyumunu etkileyen faktörlerden olan sosyo kültürel faktörlerin önemli bir etken olduğu ortaya konulmuştur. Açıklanan doğrultuda: Batılı olmayan dünyanın bazı bölgelerinde bazı cinsel işlev bozukluklarının Batı'dan çok daha yüksek oranları olduğu, bu farklılıkların muhtemelen kültürel farklılıklarla ilgili olduğu ve bu gözlemlerin kültürün rolünün dikkatli bir şekilde değerlendirilmesine yol açması gerektiği açıktır. Bununla birlikte, popülasyonlar arasında geçerli karşılaştırmalar daha fazla çalışma gerektirir.

Bu araştırma kapsamında, cinsel işlev bozukluklarının bildirilen yaygınlık oranları farklı kültürlerde farklılık göstermekte olduğu ortaya konulmuştur. Örneklem büyüklüğü, verilerin toplandığı zaman periyodu, yöntem, sonuç ölçütleri ve diğer birçok parametre gibi çalışma değişkenlerine rağmen, kültürel gruplar arasında cinsel işlev bozukluklarının sıklığında gerçek, önemli farklılıklar olduğunu varsaymak mantıklı görülmektedir.

Cinsel davranış üzerindeki kültürel etkilerin farkında olmak önemlidir. Yasalar, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet açısından güç ilişkileri, stres seviyeleri ve ekonomik kaynakların tümü önemlidir. Kültürel faktörlerin farklı gruplarda cinsel işlev bozukluklarının eşiklerini ve tanımlarını nasıl şekillendirdiği ve bu düşüncelerin yönetimi nasıl etkileyebileceği konusunda açıkça daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Gelecekteki araştırmalar, farklı kültürel gruplarda cinsel işlev bozukluğunun yaygınlığını dikkatli bir şekilde belirlemelidir.

Gruplar arasında sunum biçimlerine daha fazla odaklanılmalıdır. Nüfusun zorluklara, bu zorlukların nedenlerine ve uygun tedaviye ilişkin kendi bakış açılarını anlamak için nitel

yöntemler kullanılmalıdır. Yararlı formülasyonlar, bir popölasyondaki her hasta ve grup için mevcut kaynakların net bir şekilde anlaşılmasına bağıdır. Bireyler, profesyonellerin sorunlarını kültürel olarak nitelendirmelerini paylaşmayabilir ve bunun da dikkate alınması gerekir. Ayrıca kültür, cinsiyet, işlev bozukluğu ve tanı kavramlarının tümü birbiriyle ilişkilidir. Kültür, neyin anormal olduğunu, neyin anormal olarak adlandırıldığını ve altta yatan kültürel kalıpları tanımlamada rol oynar.

KAYNAKÇA

- Ahmed, K., & Bhugra, D. (2007). The Role Of Culture In Sexual Dysfunction. *Psychiatry*, 6(3), 115-120.
- Ajao, A. A., Sibiya, N. P., & Moteetee, A. N. (2019). Sexual Prowess From Nature: A Systematic Review Of Medicinal Plants Used As Aphrodisiacs And Sexual Dysfunction In Sub-Saharan Africa. *South African Journal Of Botany*, 122, 342-359.
- Bhugra, D., & Silva, P. D. (1993). Sexual Dysfunction Across Cultures. *International Review Of Psychiatry*, 5(2-3), 243-252.
- Bozdemir, N., & Özcan, S. (2011). Cinselliğe Ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış. *Turkish Journal Of Family Medicine And Primary Care*, 5(4).
- Butzer, B., & Campbell, L. (2008). Adult Attachment, Sexual Satisfaction, And Relationship Satisfaction: A Study Of Married Couples. *Personal Relationships*, 15(1), 141-154.
- Castelo-Branco, C., Blumel, J. E., Araya, H., Riquelme, R., Castro, G., Haya, J., & Gramegna, G. (2003). Prevalence Of Sexual Dysfunction In A Cohort Of Middle-Aged Women: Influences Of Menopause And Hormone Replacement Therapy. *Journal Of Obstetrics And Gynaecology*, 23(4), 426-430.
- D'amico, E. J., Dickerson, D. L., Brown, R. A., Klein, D. J., Agniel, D., & Johnson, C. (2021). Unveiling An 'Invisible Population': Health, Substance Use, Sexual Behavior, Culture, And Discrimination Among Urban American Indian/Alaska Native Adolescents In California. *Ethnicity & Health*, 26(6), 845-862.
- De Morais, F. D., Freitas-Junior, R., Rahal, R. M. S., & Gonzaga, C. M. R. (2016). Sociodemographic And Clinical Factors Affecting Body Image, Sexual Function And Sexual Satisfaction In Women With Breast Cancer. *Journal Of Clinical Nursing*, 25(11-12), 1557-1565.
- Derzko, C., Elliott, S., & Lam, W. (2007). Management Of Sexual Dysfunction In Postmenopausal Breast Cancer Patients Taking Adjuvant Aromatase Inhibitor Therapy. *Current Oncology*, 14(S1), 20-40.
- Doğan, S. (2011). Cinsel İşlev Bozuklukları, Depresyon Ve Antidepresanlar. *Journal Of Mood Disorders*, 1(2), 81-6.
- Dundon, C. M., & Rellini, A. H. (2010). More Than Sexual Function: Predictors Of Sexual Satisfaction In A Sample Of Women Age 40–70. *The Journal Of Sexual Medicine*, 7(2), 896-904.

- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. L. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Erdinç, İ. (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu Ve Yaşam Doyumu Arasında Ki İlişkinin İncelenmesi* (Master's Thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gao, E., Zuo, X., Wang, L., Lou, C., Cheng, Y., & Zabin, L. S. (2012). How Does Traditional Confucian Culture Influence Adolescents' Sexual Behavior In Three Asian Cities?. *Journal Of Adolescent Health*, 50(3), S12-S17.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik Açıdan Evlilik Ve Cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlevler Ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(Suppl 3), 3-13.
- Jamali, S., & Mosalanejad, L. (2013). Sexual Dysfunction In Iranian Pregnant Women. *Iranian Journal Of Reproductive Medicine*, 11(6), 479.
- Karabağ, S. (2019). *Evli Bireylerin Evlilik Sürelerinin Cinsel Doyum Ve Evlilik Uyumu İlişkisi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karagöz, M. (2021). *Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle Cinsel Doyum Ve Cinsel Özgüven Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Master's Thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Kaya, Y., & Aslan, E. (2013). Kadın Cinselliğinde Gelenekler Ve Kültür. *Androloji Bülteni*, 54(1), 214-217.
- Low, W. Y. (2009). Malaysian Youth Sexuality: Issues And Challenges. *Journal Of Health And Translational Medicine*, 12(1), 3-14.
- Mert, D. G., & Özen, N. E. (2011). Genel Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Kadın Hastalarda Cinsel İşlev Bozukluğu Ve İlişkili Sosyokültürel Parametrelerin Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 85-93.
- Mert, D. G., & Özen, N. E. (2011). Genel Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Kadın Hastalarda Cinsel İşlev Bozukluğu Ve İlişkili Sosyokültürel Parametrelerin Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 85-93.
- Namlı, Z., Karakuş, G., Tamam, L., & Demirkol, M. E. (2016). Bipolar Bozuklukta Cinsellik Ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 309-320.
- Nicolosi, A., Glasser, D. B., Kim, S. C., Marumo, K., Laumann, E. O., & Gssab Investigators' Group. (2005). Sexual Behaviour And Dysfunction And Help-Seeking Patterns In Adults Aged 40–80 Years In The Urban Population Of Asian Countries. *Bju International*, 95(4), 609-614.

- Okci, B. (2017). *Cinsel Yönelimin Bağlanma Stilleri, Cinsel Doyum Ve Psikopatoloji Yönünden Değerlendirilmesi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Okeahialam, B. N., & Obeka, N. C. (2006). Sexual Dysfunction İn Female Hypertensives. *Journal Of The National Medical Association*, 98(4), 638.
- Özerdoğan, N., Sayiner, F. D., Köşgeroğlu, N., & Ünsal, A. (2009). 40–65 Yaş Grubu Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Prevalansı, Depresyon Ve Diğer İlişkili Faktörler.
- Özsungur, B. (2010). Cinsel Kimlik Gelişimi Ve Cinsel Kimlik Bozukluğunda Psikososyal Değişkenler: Gözden Geçirme. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), 163-174.
- Öztürk, C. Ş., & Arkar, H. (2014). Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu Ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler. *Literatür Ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Öztürk, C. Ş., Arkar, H., & Gökdağ, C. (2019). Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Çiftlerde Evlilik Uyumunda Kişilik Özellikleri Etkili Mi? Cinsel Doyumun Aracı Etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*.
- Pretorius, D., Couper, I. D., & Mlambo, M. G. (2022). Sexual History Taking By Doctors İn Primary Care İn North West Province, South Africa: Patients At Risk Of Sexual Dysfunction Overlooked. *African Journal Of Primary Health Care & Family Medicine*, 14(1), 9.
- Rodoplu, A. (2019). *Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Master's Thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Saito, S., Fujita, S., Mizusawa, J., Kanemitsu, Y., Saito, N., Kinugasa, Y., ... & Colorectal Cancer Study Group Of Japan Clinical Oncology Group. (2016). Male Sexual Dysfunction After Rectal Cancer Surgery: Results Of A Randomized Trial Comparing Mesorectal Excision With And Without Lateral Lymph Node Dissection For Patients With Lower Rectal Cancer: Japan Clinical Oncology Group Study Jcog0212. *European Journal Of Surgical Oncology (Ejso)*, 42(12), 1851-1858.
- Shahhosseini, Z., Gardeshi, Z. H., Pourasghar, M., & Salehi, F. (2014). A Review Of Affecting Factors On Sexual Satisfaction İn Women. *Materia Socio-Medica*, 26(6), 378.
- Shi, G. J., Zheng, J., Wu, J., Qiao, H. Q., Chang, Q., Niu, Y., ... & Yu, J. Q. (2017). Protective Effects Of Lycium Barbarum Polysaccharide On Male Sexual Dysfunction And Fertility İmpairments By Activating Hypothalamic Pituitary Gonadal Axis İn Streptozotocin-İnduced Type-1 Diabetic Male Mice. *Endocrine Journal*, Ej16-0430.

- Singh, J., Tharyan, P., Kekre, N. S., Singh, G., & Gopalakrishnan, G. (2009). Prevalence And Risk Factors For Female Sexual Dysfunction In Women Attending A Medical Clinic In South India. *Journal Of Postgraduate Medicine*, 55(2), 113.
- So, H. W., & Cheung, F. M. (2005). Review Of Chinese Sex Attitudes & Applicability Of Sex Therapy For Chinese Couples With Sexual Dysfunction. *Journal Of Sex Research*, 42(2), 93-101.
- Strait, J. G., Sandberg, J. G., Larson, J. H., & Harper, J. M. (2015). The Relationship Between Family-Of-Origin Experiences And Sexual Satisfaction In Married Couples. *Journal Of Family Therapy*, 37(3), 361-385.
- Taylor-Seehafer, M., & Rew, L. (2000). Risky Sexual Behavior Among Adolescent Women. *Journal For Specialists In Pediatric Nursing*, 5(1), 15-25.
- Tehrani, F. R., Farahmand, M., Simbar, M., & Afzali, H. M. (2014). Factors Associated With Sexual Dysfunction; A Population Based Study In Iranian Reproductive Age Women. *Archives Of Iranian Medicine*, 17(10), 0-0.,
- Türkseven, A., Söylemez, İ., & Dursun, P. (2020). Cinsel İşlev Bozuklukları İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. *Kriz Dergisi*, 28(1), 9-20.
- Uzel, A. (2015). *Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu Ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Vural, B. K., & Temel, A. B. (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.
- Vural, B. K., & Temel, A. B. (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.
- Wolpe, R. E., Zomkowski, K., Silva, F. P., Queiroz, A. P. A., & Sperandio, F. F. (2017). Prevalence Of Female Sexual Dysfunction In Brazil: A Systematic Review. *European Journal Of Obstetrics & Gynecology And Reproductive Biology*, 211, 26-32.
- Yaşar, H., Özkan, L., & Tepeler, A. (2010). Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluklarına Güncel Yaklaşım. *Journal Of Clinical And Experimental Investigations*, 1(3), 235-240.
- Yenieli, A. O., & Petri, E. (2014). Pregnancy, Childbirth, And Sexual Function: Perceptions And Facts. *International Urogynecology Journal*, 25(1), 5-14.
- Yucel, D., & Gassanov, M. A. (2010). Exploring Actor And Partner Correlates Of Sexual Satisfaction Among Married Couples. *Social Science Research*, 39(5), 725-738.